

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

§. 1. Mysticus solis occasus. Quid sit solem oriri, & occidere. Dicta quaedam breviter de cognitione sui. Humanarum rerum magnam esse vicissitudinem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

CAPUT X.
DE VESPERIS.

§ I.

Mysticus solis occasus. Quid sit solem oriri, & occidere. Dicta quaedam breviter de cognitione sui. Humanarum rerum magnum esse vicissitudinem.

JAM diurni finis officii, jam jucundissimæ lucis instat occasus. (a) Qui producit Luciferum in tempore suo, jam vesperum super filios terræ consurgere facit. Nimirum, ut Sapiens observat, Oritur sol, & occidit, & ad locum suum revertitur, ibique renascens gyrat per meridiem, & flectitur ad Aquilonem. Lustrans universa in circuitu pergit spiritus, & in circulos suos revertitur. Ortus autem sui, & occasus alterna varietate magni nos admonet Sacramenti in Christo, & in Ecclesia, in Redemptore, & in redemptis. Et ipse quidem verus justitiæ Sol è purissimo Virginis utero feliciter ortus occubuit in Passione, ac in admirabilis Ascensionis die reversus est in locum suum. (c) Exivi, inquit, à Patre, & veni in mundum, iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem. Hic est sol de quo psallimus cum (d) Propheta, sol cognovit occasum suum, Christus scilicet cognovit passionem suam. Sed numquid ita occidit sol, ut non oriatur? Numquid qui dormit non adjiciet ut resurgat? Ipse dixit, Dormivi conturbatus: Sed de ipso etiam dictum est, Exaltare super cælos Deus: & inde venturus est judicare vivos, & mortuos. Ergò sicut sol iste visibilis decedente die

^a Job. 38. 32. ^b Eccles. 1. 5. ^c Joan. 16. 28. ^d Psalm. 103. Psalm. 56.

per incognitas semitas ad locum regressus unde exierat, rursus expleto noctis curriculo de thalamo suo festinus erumpit: ita mysticus Sol, qui de sinu Patris in uterum matris descendit, ut lumine suo illustraret universa, è cœlis iterato nascetur exortu, quando iterum apparebit expectantibus se in salutem. Ideò facies ejus lucere dicitur, sicut sol lucet in virtute sua, (e) quia, ut S. Victorinus Episcopus scribit, licet solis gloria minor sit quam gloria Domini, propter ortum tamen, & occasum, & rursus ortum scriptura dicit faciem ejus similem gloriæ solis. Sed & nobis singulis oritur sol, & occidit, & ad locum suum revertitur. Oritur cum suam nobis infundendo gratiam dixerit de tenebris lucem splendescere: occidit, cum illud contingit, quod in (f) Psalmo scriptum est, *Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.* Oritur timentibus Deum, & satagentibus per bona opera certam facere vocationem suam: occidit negligentibus, & fallaci præsumptione securis. Oritur, inquit (g) Salonius, timentibus se: occidit etiam meridie hæreticis, & malis Catholicis, quia propter peccata sua lumen gratiæ ipsius amittunt. Oritur quibusdam, aliis occidit, ait Marcus (h) Eremita, pro varia eorum dispositione, qui circa divinam cognitionem versantur: ille verò beatus est, qui possidet ipsum in seipso justitiæ Solem, qui non est circumscriptus vespera, & ignoratione. Item alio modo. Oritur nobis Sol, quando veritatis intelligentia cordi nostro inspiratur: occidit cum intelligentiæ radius obscuratur *Occidit ei sol,* ait (i) Propheta, *cum adhuc dies esset.* Sed post occasum ad locum suum revertitur, ut iterum renascatur, quia per subtractionem gratiæ ad sui considerationem mentis oculus reverberatur. Solis enim hujus locus proprius ipse est animus. Per hoc verò quod divina gratia se ad tempus subtrahit, cogitur homo agno-

e Apoc. 1. ac ibidem Victorin. in Apoc. cap. 1. f. psalm. 29. g Salonius in cap. 1. Eccles. h Marc. Eremit. de Temperantia. c. 15. i Jerem. 15. 9.

scere quam nihil sit, & quam per se nihil possit, per quam propriæ infirmitatis cognitionem amissa intelligentia reparatur, & quasi sol renascens ad altissimam rerum cœlestium contemplationem paulatim ascendit.

II. Ecce quantum valet humilis cognitio sui, scriptum est enim, (k) *Omnis qui se humiliat, exaltabitur*: & (l) *Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam mandata tua*. Post occasum sequitur ortus, & humiliatio signum est gratiæ appropinquantis, quia sicut ante ruinam exaltatur cor, ita ante exaltationem humiliatur. Rectè Satyricus: (m)

— *E cœlo descendit γῶθι σεαυτὸν*
Figendum, & memori tractandum pectore.

Scientiam cœlestium, & terrestrium rerum, ait Hugo (n) Victorinus, laudare, atque amare solent homines; sed multo meliores sunt qui huic scientiæ præponunt cognoscere semetipsos. Laudabilior siquidem est animus, cui nota est miseria sua, quam qui ea non respecta vias siderum, & naturas rerum scrutatur. Demonax(o) interrogatus quando cœpisset philosophari, tunc, dixit, cum agnoscere meipsum incœpi. Pythico templo inscriptam olim hanc sententiam, *Nosce teipsum*, tum multi alii, tum ipse Plato (p) testatur, qui ait hanc inscriptionem esse tanquam Dei salutationem ad homines præcipientis, ut temperatè vivant: nosce enim teipsum, & esto temperans idem sunt. Est ergo, ut docet Christianus (q) Pædagogus, disciplinarum omnium pulcherrima, ac maxima seipsum nosse: quia si quis seipsum norit, Deum cognoscit; quod si Deum cognoscet, ei assimilabitur. Idem asserit Magnus (r) Antonius Abbas, qui ad suos Arsenoïtas scribit eum, qui seipsum cognoscit, tum universos, tum Deum ipsum cognoscere.

x Luc. 14. 11. l psalm. 118. m Juvenal. Sat. 11. v. 27. n hugo libro 2. de Anima cap. ult. o Stobæus ser. 191 p plato in Charmide. q Clem. Alex. init. libro 3. pædagog. r Anton. ep. 2. & 6.

Porro naturæ nostræ ignorance, ait (s) Hierocles, nullū non malorum genus in nos irrumpit. Cognitio verò sui, inquit (t) Isaac, scientiæ omnium est plenitudo. Heu quam turpe, & probrosum est, exclamat quidam pietate insignis (u) Scriptor, multa alia scire hominem, & nescire seipsum! Nam si quis seipsum ignorat, audiet Dominum objurgantem, & (x) dicentem: *Si ignoras te, egredere, & abi post vestigia gregum tuorum.* Videtis quæ nos maneat pœna nostræ ignorance, observat Princeps (y) Mirandulanus, ille Phœnix ingeniorum: Abeundum est à patre, quam abitionem sequitur exhæredatio, qua quid infelicius? Egredendum est utique ex nobis, neque enim apud se est animus, qui seipsum non videt: qui autem à se exit, à se divellitur, quo quid acerbius? Eundem post vestigia gregum nostrorum, id est post brutorum vestigia, quæ sunt in nobis, quo quid miserius, quid despiciatius, & contemptibilius? fieri scilicet pedissequos bestiarum, quarum nos duces natura statuerat. Humanæ quippè naturæ hæc conditio est, teste (z) Boëthio, ut tunc tantum cæteris rebus, cum se cognoscit excellat: eadem tamen infra bestias redigatur, si se nosse desierit. Quod si nos ipsos cognoverimus, quasi meridianus (a) fulgor consurget nobis ad vesperam intelligentiæ sol: & juxta Prophetam (b) Zachariam, *In tempore vesperi erit lux.* Omnium enim bonorum in nobis custodiendorum tutissima ratio est seipsum non ignorare.

III. Habet dies brevissima vitæ nostræ lucem & tenebras, bonum & malum: habet ortum solis, habet ejusdem occasum. Si fortè tuæ noctis tenebras exoriens solis jubar fugarit, cautus esto: noli ad hanc lucem incauta securitate exultare: nam quicumque sit hic fulgor, celeri disparebit occasu. Nondum venit illa dies,

s Hierocl. cap. 14. carmin. Pythag. & Isaac de contemptu mundi. c. 5. u Jo. Tauler. et. de S. Laurentio. x Cant. 1. 7. y Jo. Picus Mirandulan. in Hep. a. o. proem. libro 4. z Boëth. de conf. Phil. libro 2. profa 5. a Job. 11. 17. o Zach. 1. 7.

quæ nescit occasum ; illa dies , quæ manè habet , sed nullo terminatur vespere : illa dies , de qua (c) scriptum est , *Non occidet ultra sol tuus , quia erit tibi Dominus in lucem sempiternam*. Sed etsi occulta divinæ sapientiæ dispositione tuæ lucis nitorem subitaneus solis occasus offuscarit , ne gravi præoccupatus tristitia animum despondeas , nec quasi desperans illud (d) Prophetæ gemebundus usurpes , *Væ mihi , quia declinavit dies , quia longiores facta sunt umbræ vesperi* : citò enim veniet salus tua , eruntque novissima tua meliora prioribus. Ne magnitudo lucis , & consolationis extollat te , venit Sponsus , & recedit : sed cave tibi ô Anima , non longè ille abest , & si non vides eum , ipse tamen videt te plenus oculis ante , & retro. Hæ sunt videlicet rerum vicissitudines. Hic est jucundus , & utilis divinæ (e) sapientiæ ludus. *Venit manè , venit nox*. Nubilum vesperum serenum sequitur mane , clarum mane tenebrosus excipit vesper. (f) *Mane dices , quis mihi det vesperum ? & vespere , quis mihi det mane ?* Denique (g) *ad vesperum demorabitur fletus , & ad matutinum letitia*. Juvat hic autem duos eloquentia præstantissimos viros (h) Septimium Tertullianum , & Zenonem Episcopum hac de re loquentes audire. Hic sermone de Resurrectione ; Sol , ait , quotidie nascitur , eademque die qua nascitur , moritur : nec tamen instantis finis sorte terretur , suos ut repigret cursus , ut horas , ac momenta producat , ut saltem paulò diutius diei sui demoretur in vita ; sed fidelis semper , semper intrepidus ad sepulchrum noctis cognatæ contendit , sciens in ipso se habere quod vivit : denique adimitur ei ortus , si ei aufertur occasus. Ille libro de Pallio sic differit : *Dies , & nox invicem vertunt , sol stationibus annuis , Luna modulationibus mensuris variat , siderum distincta confusio interdum deijcit quid , interdum resus-*

c Isa. 60. 20. d Jerem. 6. 4. e Isai. 21. 12. f Deuter. 28. 67. g Psalm. 29. h Zeno. serm. de Resur. Tertull. de Pall. cap. 2.

citat, cœli ambitus nunc sub dio splendidus, nunc nubilo sordidus, aut imbres ruunt, & si qua missilia cum imbribus, deinde substillum, & denuò sudum. Consentaneum est igitur, ut (i) quidam profanus admonet, neque nos ad subitas calamitates animo ita currere, ut omnem spem projiciamus: neque lætis in præsentia rebus usque adedè efferri, ut providentiam etiam perdamus; sed spem futuri in medio utriusque fortunæ collocatam habere, & tutò in utramque partem consilium capere. Lux & tenebræ; frigus & æstus; dulcia & aspera mutuis vicibus veniunt & redeunt; nascuntur & occidunt: sic disponente Domino, ut continua bonorum, malorum que successione vitæ nostræ alterna spatia constarent.

METRUM XX.

Non semper spatiosos irrigat
Turbidus imber agros.

Non semper rigidis aquilonibus
Pigra laborat humus.

Non semper sylvis decus, & comas
Horrida tollit hyems.

Phœbeum quandoque serenius
Surgit ab axe jubar.

Quandoque alterna vice temporum
Solvitur acris hyems.

Flores quandoque aura Favonii
Imperiosa vocat.

Sic tempus certo ordine digerit
Quicquid in orbe viget.

Ille infans hodie qui nascitur
Cras tumulatur humo.

Qui nunc semina grata nepotibus
Spargit, & arva colit,

*Consita cras evellit, & arida
 Concremat igne sata.
 Est tempus, quo belli fulmine
 Victima quisque cadit.
 Est tempus quo sospitat omnia
 Pacis alumna quies.
 Destruit iste superba palatia,
 Diruta at ille struit.
 Nunc manant lacrymarum flumina,
 Nunc dolor omnis abest.
 Omnia sic spatii pertranscunt
 Conglomerata suis.
 Perpetuum nihil est, stabilem gradum
 Nemo sub axe tenet.
 Numina firmant lege adamantina
 Quas posuere vices.*

§. II.

*De eo quod scriptum est, Ad vesperum demorabitur fletus.
 Dicitur obiter de utilitate lacrymarum. Vesper
 contemplationem significat.*

1. ^a **S**apientissimus mortalium fuit, qui distinxit
 tempus flendi & tēpus ridendi. Quod si quæras
 quale tēpus fletui, quale gaudio tribui debeat, jam audi-
 sti (^b) David respondentem, *ad vesperum demorabitur fle-
 tus, & ad matutinum letitia.* Sed cur jubet Propheta ves-
 pere flendum esse? cur non & manè, & meridiè? aut quare
 cum lacrymis claudendus est dies, cum omni tempore
 hilarem datorem diligat Deus? Digna profectò solerti
 disquisitione res ista videtur, estque ejus explicatio ab
 antiquis Patribus petenda, quibus datum est nosse my-
 steria regni Dei. Primus offert sese ultrò (^c) Basilus:
*Vespera, inquit, præsens vita est, qua peccata plangi
 debent: scriptum est enim, (^d) Beati qui lugent, quo-*

^a Eccles. 3. 4. ^b Psalm. 129. ^c Basil. in ps. 29. ^d Matth. 5. 5.